

Publicat el 5-6-2005 a "Levante - EMV".

"Contrariamente a la publicidad dada sobre algunos fallos producidos (...) ninguna cantidad apreciable de material radiactivo ha escapado al ambiente en ninguna central comercial productora de energía" (Fullet editat pel Fòrum Atòmic, poc abans del desastre de Txernòbil, però posterior a l'accident de Harrisburg i d'altres).

Cofrents i els seus incidents

Carles Arnal *

Fa mesos que s'escolten nous al·legats a favor de l'energia nuclear que alguns comentaristes amplifiquen als mitjans de comunicació valencians (el conseller Blasco també, tot un erudit de l'*ecologia superficial*). Abandonats i desacreditats arguments que han resultat més falsos que Judes (anava a ser una energia molt barata, la seguretat era indiscutible, etc.) ara s'empra un argument pretesament *ecologista*: "com que el canvi climàtic és indiscutible i d'efectes devastadors, hem de recórrer a l'energia atòmica per que ens *solucione la papereta*". Un argument que Bush subscriuria de seguida, encara que a ell no li cal la premissa per arribar a la mateixa conclusió. Però l'evidència de la gravetat de l'*efecte hivernacle* continua tenint una conseqüència lògica: s'ha de canviar, urgentment, el nostre model energètic. Les bases d'aquest canvi són: (1) desacoblament del creixement econòmic i el consum d'energia; (2) esforços molt més importants en estalvi i eficiència energètica; i (3) substitució d'energies contaminats per altres netes i renovables.

I la nuclear que pinta ací? Aquesta font d'energia continua tenint tots els problemes que tenia, però més agreujats. Segueix essent una energia cara, cada vegada més, la qual cosa fa que, des fa anys, per motius econòmics, siga una indústria en devallada en tot el món (amb unes poques excepcions). Segueix essent una energia limitada i no renovable (l'urani és escàs) i que ens fa dependents d'unes reserves estratègiques que no tenim (com és també el cas del petroli o el gas natural). Segueix essent una energia perillosa, amb risc d'accidents potencialment devastadors i que, en condicions normals, emet a l'ambient quantitats baixes d'isòtops perillosos. I té un enorme *talò d'Aquiles*: uns residus d'elevadíssima toxicitat i perillositat, de tractament caríssim i que, literalment, no se sap què fer amb ells. No podem oblidar que al País Valencià tenim una nuclear, la de Cofrents, que pot exemplificar molt d'allò dit.

Quan redacte aquestes ratlles, la nuclear està aturada per una recàrrega de combustible i acaba de patir un nou incident. Fa pocs mesos el director de la nuclear va comparèixer a les Corts per explicar els sis incidents que s'havien acumulat des del principi de l'actual legislatura (en poc més d'un any). Dos dies abans de la compareixença es produeix un incident i un altre al dia següent. Tots ells amb poca repercussió segons els responsables de la nuclear, que a més, justifiquen la seua valoració amb la

supervisió del CSN (Consell de Seguretat Nuclear) que els avala. Tot en ordre; a no ser que pensem que l'empresa propietària té molt d'interès en minimitzar i amagar tot el que puga i el CSN ni és absolutament neutral, ni té un control absolut. La crisi destapada en el cas de Vandellós II posa de relleu destacades errades i mancances en el CSN.

D'altra banda, la reiteració de problemes menors ja ens hauria de preocupar. Per què tants? És normal, diu el director; en totes parts passa ("mal de muchos"), és una expressió dels alts nivells de seguretat (si, però Txernòbil està ahí, i Harrisburg, i Vandellós I, Vandellós II i tants altres casos...). Les incidències, certament, no han tingut fins ara conseqüències greus (*toquem fusta*) però posen de manifest que hi ha moltes errades humanes i tècniques, i que poden coincidir dos o més d'aquestes. No ha passat mai res, de moment, però hem estat varies vegades a un pèl de tindre problemes greus. Quants anys més estarem passant-nos pel fil de la navalla?

Cert és que hi ha molts mecanismes de vigilància i seguretat, però aquests mai són absolutament infal·libles i, a banda, quan més s'incrementa la seguretat, més puja la factura. Arriba a existir un punt en el qual incrementar un grau més la seguretat dispara la factura a límits inassumibles per a una empresa. I, en definitiva, la propietària de la nuclear és una empresa amb ànim de lucre (com totes, és clar, vivim en una economia de lliure mercat). Però les empreses tenen tendència a minimitzar els costos. El comitè d'empresa ja ha alertat d'aquesta política i les seues conseqüències en Cofrents: pot repercutir en la seguretat dels treballadors i en les operacions de funcionament de la central. De fet, Cofrents ja té molts *rècords*: és la nuclear que més isòtops gasosos emet a l'exterior, la que té taxes més elevades d'irradiació de treballadors de contrata (el comitè d'empresa ho atribueix a la política de retalls de despeses que porta a estalviar en formació i preparació dels treballadors). I Cofrents és també la nuclear de tot l'Estat que més residus d'alta activitat magatzema. I açò té un pervers corol·lari.

Fa uns mesos la Unió Europea ha decidit renunciar a posar cap termini per obligar als estats membres a definir en cada país la ubicació del magatzem definitiu centralitzat en profunditat dels residus d'alta activitat. A l'Estat Espanyol no hi ha data al respecte. Fins i tot, s'acaba d'ajornar el tema i es parla d'un dipòsit provisional centralitzat en superfície. Les candidates són les 7 nuclears en funcionament i Cofrents té molts *números* en la *loteria*. Quina sorpresa! Mai ens van dir que erem un dels més fermes candidats a albergar el femer de tots els residus radioactius de l'Estat (els més perillosos que es coneixen) amb el que això implica de transports perillosíssims travessant el nostre territori i un imprevist magatzem "a la vora del riu mare" (pobre Xúquer, una punyalada més). Però tranquil·litat, tot va bé. Cap incident, fins ara, ha estat greu. Podem descansar en pau. O no?

* Doctor en Biologia i membre d'Acció Ecologista-Agró

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>